T.C. ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu

2025 BÜTÇE SUNUŞU

8 Kasım 2024

MURAT KURUM
Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı

BÜTÇE RAKAMLARI

Bakanlık Bütçesi	219 Milyar 294 Milyon 468 Bin TL
Kentsel Dönüşüm Başkanlığı Bütçesi	136 Milyar 557 Milyon 896 Bin TL
Tapu ve Kadastro GM Bütçesi	11 Milyar 172 Milyon 157 Bin TL
Meteoroloji GM Bütçesi	4 Milyar 873 Milyon 426 Bin TL
İklim Başkanlığı Bütçesi	405 Milyon 463 Bin TL

Sayın Başkan,

Saygıdeğer Milletvekilleri

Sizleri saygıyla selamlıyorum. Cumhuriyetimizin 101. yıl dönümünü tekrar kutluyor, Cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü, tüm şehit ve gazilerimizi saygıyla yâd ediyorum. Bugün, milletimizin 22 yıllık kesintisiz desteğine mazhar olan AK Parti hükümetlerimizin yeni bir bütçesini daha gerçekleştirmenin gururunu yaşıyoruz. Ben bütçemizin ülkemiz ve milletimiz için hayırlı olmasını diliyorum.

2025 yılı teklifimizde; Bakanlığımızın bütçesi 219 milyar 294 milyon 468 bin liradır. Kentsel Dönüşüm Başkanlığı'mızın bütçesi 136 milyar 557 milyon 896 bin; Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'müzün bütçesi 11 milyar 172 milyon 157 bin; Meteoroloji Genel Müdürlüğü'müzün bütçesi 4 milyar 873 milyon 426 bin ve son olarak da İklim Değişikliği Başkanlığı'mızın bütçesi 405 milyon 463 bin lira olarak belirlenmiştir.

Sayın Başkan,

Saygıdeğer Milletvekilleri

Bugün sunumuma 6 Şubat depremleri sonrasında yaptığımız çalışmalarla başlayacak; 81 ilimizde ve İstanbul'umuzdaki kentsel dönüşüm faaliyetlerimize dair bilgiler vereceğim. İklim değişikliğiyle mücadeleden sıfır atık hareketimize; millet bahçelerimizden çevre ve doğa korumaya kadar tüm icraatlarımızı sırasıyla paylaşacağım.

Değerli Milletvekilleri

Türkiye, doğal güzellikleri, masmavi denizleri, tarihi kentleri ve güzel insanlarıyla; dünyanın tam kalbinde yer alan bir cennettir. Bu güzel vatan, nice medeniyetlere ev sahipliği yapmış; tarihe yön veren nice değişimin öncüsü olmuş, insanlığa en büyük katkıları sunmuştur. Bu güzel özelliklerinin yanında; sayısız afet ve deprem de yine bu topraklarda yaşanmıştır.

Hiç şüphesiz, bu afetlerin en büyükleri, son 120 yılda yaşadığımız 20 deprem olmuştur. İnsanlık tarihinin gördüğü en şefkatli topluluk olan Türk milleti, binlerce evladını gözyaşları içerisinde kara toprağa vermiştir. Tüm şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum.

Bugün, 85 milyon nüfusumuzun, %71'i deprem riski taşıyan bölgelerde hayat sürüyor. Yakın tarihimizde birçok deprem yaşadık.

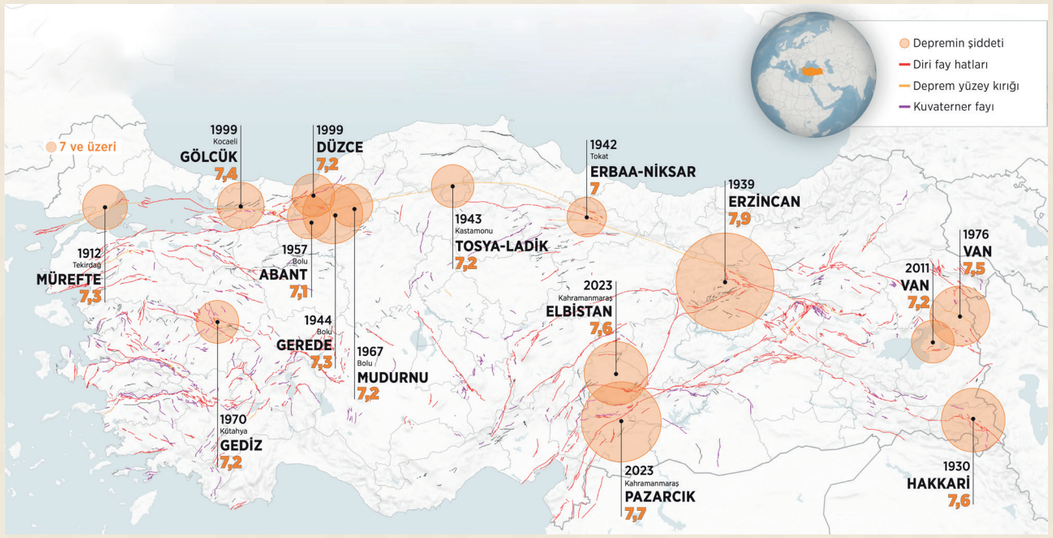

Elazığ, Malatya ve İzmir'de canlarımızı yitirdik. O kara günlerde, devlet, siyaset, millet elele verdik. Yuvalarını yitiren kardeşlerimize, tam **45 bin yeni yuva, iş yeri ve köy evini 1 yıl gibi kısa bir sürede teslim ederek, milletimizin dualarını aldık.**

İzmir - Bayraklı Rezerv Alanı

İzmir - Merkez

Elazığ - Sürsürü Mahallesi

Ama depremle sınavımız bitmemişti, çünkü 6 Şubat 2023'te; birkaç saat arayla tarihimizin en büyük afetlerini, Kahramanmaraş merkezli iki depremle yaşadık. Bilim insanlarının ifadesiyle bu afet; olağandışı ve ender görülen bir afetti ve Asrın Felaketi olarak kayıtlara geçti.

316 bin kişinin öldüğü Haiti depreminden 15 kat daha fazla enerjiyi açığa çıkaran; 90 ayrı ülkeden daha büyük bir alanı etkileyen bu depremler; 11 ilimize hasar verdi; canlarımızı hüzünle toprağa verdik.

Afetin ilk saatleri itibariyle, devletimizin tüm birimleriyle kardeşlerimizin yanına koştuk.

Bir yandan arama kurtarma yaparken, diğer yandan **2 milyon 382 bin yapının hasar tespitini tamamladık.** Ardından hemen; Cumhuriyet tarihimizin en büyük deprem seferberliğinin altyapısını hazırladık.

Ve eli daima deprem bölgesinin üzerinde olan, deprem bölgesini daima ilk gündem olarak gören Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, depremin üzerinden **45 gün geçmeden ilk temellerimizi attık, 3. ayın sonunda tam 180 bin yuvanın inşasını başlattık.**

Bugün küllerinden yeniden doğan deprem bölgesi, dünyanın en büyük, en hareketli şantiye alanı olmuştur.

Türk milletinin her ferdinin üzerine titrediği, Anadolu'daki 10 asırlık hikâyemizin en büyük **"Milli Seferberlik Sahası."** olmuştur. Şu anda biz bu toplantıyı yaparken, 11 ilimizde 1900 şantiyemizde; deprem bölgesine adanmış 160 bin kardeşimiz; "bir vatan müdafası şuuruyla" yeni yuvalarımızı yapmaktadır. Ben buradan hepsine sevgilerimi gönderiyor, kolaylıklar diliyorum.

Şu ana kadar tam **358 bin ev ve işyerimizin ihalesini gerçekleştirdik.**

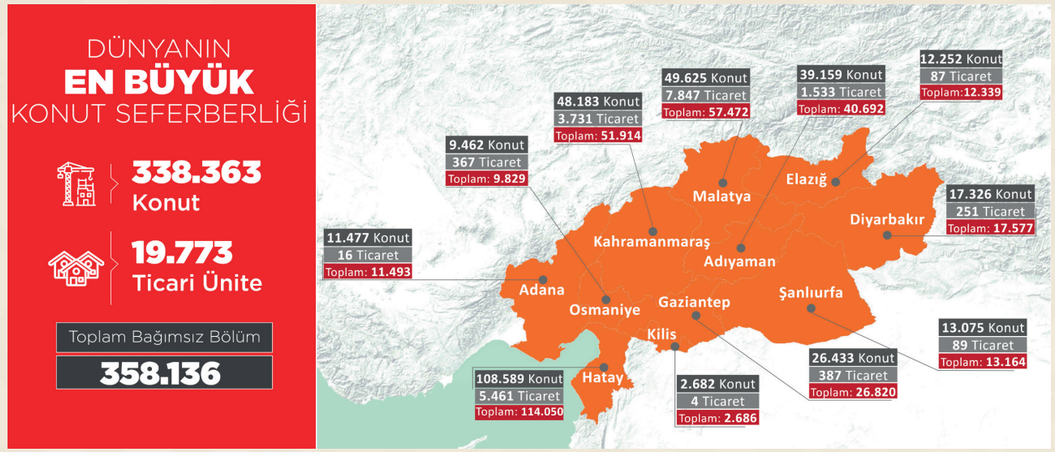

4 bin 333 köyümüzde, yaklaşık **62 bin köy evimizi** de hızla inşa ediyoruz.

26 Ekim'de, 130 bininci konutumuzun anahtar teslimini Hatay'ımızda yaptık.

2024 yılı sonuna kadar, her gün ortalama 1500 konut yaparak 70 bin konutumuzu daha tamamlayacak; toplam 202 bin ev ve iş yerimizi teslim edeceğiz.

Adana

Diyarbakır

Gaziantep

Hatay - İskenderun

Kahramanmaraş

Osmaniye

Malatya

Gaziantep - Islahiye

2025 yılı sonuna geldiğimizde, 453 bin yuva ve işyerimizin anahtarlarını afetzede kardeşlerimize vermiş olacağız. Evine girmeyen tek bir afetzede kardeşimizi bırakmayacağız.

DÜNYANIN
EN BÜYÜK
KONUT SEFERBERLİĞİ

417.563 Konut

35.395 Ticari Ünite

Toplam Bağımsız Bölüm
452.958

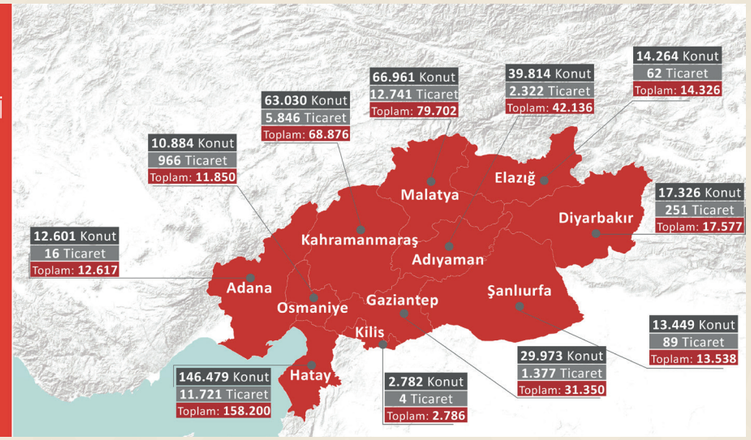

Ve bizi yetiştiren, okutan, büyüten bu millete verdiği her sözü namus bilen bir kardeşiniz olarak, bir kez daha söz veriyorum. 11 ilimizde sadece yeni yuva yapmayacak, milletimizin hatıralarıyla dolu tüm mekânları da, tarihteki o asil konumlarına yeniden kavuşturacağız! **Malatya**'mızda Ecdat yadigârı Söğütlü Cami'miz, Tarihi Bakırcılar Çarşımız, kent meydanımız, sosyal ve ticari alanlarımız yeniden ayağa kalkana kadar; **Hatay**'ımızda Tarihi Meclis Binamız, Asi Nehri'nin her iki tarafındaki eserlerimiz, Habibi-i Neccar ve Ulu Camimiz, Antakya'nın tarihi caddeleri, İskenderun sahili yeniden ihya olana kadar; **Kahramanmaraş**'ta Toptancılar Sitemiz, Kapalı Çarşımız, Demirciler Çarşımız yeniden inşa olana kadar; **Adıyaman**'da Tarihi Meydan projemiz, mazisi 500 yıla dayanan Ulu Cami'miz yapılana kadar tek bir an bile durmayacağız!

Yeni yuvasına kavuştuğunda; **"İnsan sevinçten ağlar mı? O duyguyu sonuna kadar, iliklerime kadar yaşadım"** diyen Hatay'lı Hatice Kübra'nın;

Yeni yuvasında **"Devletimize güveniyoruz"** diyerek dua eden Osmaniyeli Mevlüt abimizin; bizi öz evladı gibi kucaklayan **Malatyalı Fatma teyzemizin**; 11 ilimizdeki milyonlarca kardeşimizin dualarına layık olmak için durmadan, dinlenmeden çalışacağız. Tüm yuvalarımız kurulana, tüm ocaklarımız tütene kadar, annelerimiz ve çocuklarımız güvenle uyuyana kadar deprem bölgesinden ayrılmayacağız!

Son olarak ifade etmek isterim ki; ben göreve geldiğim 2 Temmuz'dan bu yana deprem bölgesine 21 ayrı ziyaret yaptım. Bu ziyaretlerde kucaklaştığımız her bir afetzede kardeşimizin, siz değerli milletvekillerimize selamlarını, sevgilerini iletiyorum.

Hatay - Meclis Binası

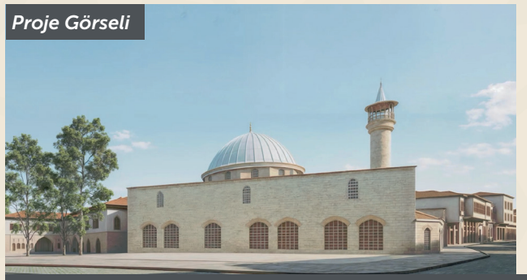

Hatay - Habib-i Neccar Camii

İskenderun Sahil Yenileme Projesi

Değerli Milletvekilleri

12 yıl önce, Sayın Cumhurbaşkanımızın, İstanbul'dan, **"Türkiye'nin Her Yerinde Kentsel Dönüşüm"** diyerek başlattığı seferberlik tüm gücüyle sürmektedir.

AK Parti, Cumhuriyet tarihi boyunca günübirlik kararlarla ilerleyen, çözümden uzaklaşmış, yönetmeliklerden ileri gidememiş dönüşüm süreçlerini; istikrarlı bir konuma, icraat eksenli bir iklime getirerek milletimizin hizmetine sunmuştur. Bakanlık olarak deprem dönüşümünü, geleceğimiz, ekonomimiz, istihdamımız, genel refahımız; hülasa, milletimizin ali menfaatleri için anahtar bir mesele ve kesin bir çözüm olarak görüyoruz.

Bugüne kadar; sosyal konutlarımızla beraber baktığımızda; **tam 3.7 milyon yuvamızı yenilemiş; yaklaşık 15 milyon vatandaşımızı güvenli** bir hayata eriştirmiş durumdayız. Bugün, 81 şehrimizde sosyal konutlarla beraber toplam **735 bin yuvanın ve işyerinin dönüşümüne** hızla devam ediyoruz.

Özellikle de geçmişinde en büyük sınavları hep depremlere karşı vermiş olan, olası bir depremle Türkiye'nin bekasını tehlikeye atacak olan İstanbul'umuzun üzerine titriyoruz. Bilim insanlarımız; uyarılarına her gün bir yenisini daha ekleyerek; **"İstanbul'un yakın geleceğinde bir deprem bekleniyor; acil ve kesintisiz kentsel dönüşüm şart!"** diyorlar. **"İstanbul'a dair tüm gündemler ertelenmeli, süratle dönüşüme odaklanılmalı!"** diyorlar. Bu çağrıları da şu hakikatlere dayandırıyorlar. Bugün İstanbul'umuz; toplam 7.5 milyon ev ve işyeriyle devasa bir metropoldür. Bu yuvaların 1,5 milyonu, mühendislik hizmeti almamış ve zemin nedeniyle de ileri derecede risk altındadır. Hele hele bunların 600 bini, bırakın 7 şiddetindeki bir depremi, her an kendiliğinden çökebilecek vaziyettedir. Zaten gün geçmiyor ki, İstanbul'un bir mahallesinde kendiliğinden çöken bir bina olmasın!

Bu durum nedeniyle; devletimizin gücü, özel sektörümüzün özverisiyle İstanbul'un 39 ilçesinde, toplam **907 bin ev ve iş yerimizin dönüşümünü tamamladık. Sultanbeyli** Mimar Sinan Mahallesinden **Zeytinburnu** Telsiz ve Beştelsiz'e, **Beykoz** Tokatköy'den, **Beyoğlu** Okmeydanı'na; **Gaziosmanpaşa ve Kâğıthane** Yahya Kemal'den **Güngören** Tozkoparan ve **Bağcılar** Demirkapı'ya; **Kartal** Orhantepe'den **Ataşehir** Şerifali, **Üsküdar** Mehmet Akif, Ferah, Kirazlıtepe ve **Ümraniye**'ye kadar; 39 ilçemizde yeni yuvalarımızı kardeşlerimize teslim ediyoruz.

Aynı şekilde **Fikirtepe**'de insiyatif aldık ve yaklaşık 2 bin konut ve iş yerinin yapımını tamamladık.

Güngören Tozkoparan

Bağcılar

Zeytinburnu

Kağıthane

Ümraniye

Esenler'de 60 bin konutluk projemize hızla devam ediyoruz. Bugün yaklaşık **3 bin yuvamızda** artık yaşam başladı.

İstanbul'da 193 bin evimizin, dükkânımızın yenilenme süreci devam ediyor.

Bizim tek bir hedefimiz var. Tarihimizin, omuzlarımıza yüklediği en kutlu emanet olan İstanbul'umuzu ve İstanbul'luları deprem tehdidinden kurtarmak için canla başla çalışacağız. İstanbul'u Kurtarma Seferberliği kapsamında; yarısı bizden kampanyamızı her geçen gün daha da güçlendiriyoruz. İstanbullularla buluşmalarımızda, yeni bir başvuru dönemi talebi oluşmuştu, biz de süratle başlattık. 39 ilçemizde, vatandaşımızın süre kısıtı olmaksızın başvuru yapmasının önünü sonuna kadar açtık. Alan bazlı dönüşümlerde de Bakanlık olarak hızla devreye giriyor, kısa sürede yeni evleri teslim ediyoruz.

Yarısı Bizden Kampanyası'na Başvuranların Yapılarının İnşası Devam Ediyor.

Bu noktada ilkemiz şudur. Farklı görüşlerden olabiliriz. Ama biz, Türkiye'nin yarınları için, hiçbir siyasi istisna gözetmeksizin herkesle istişare ediyoruz. Hele hele konu kentsel dönüşüm ve İstanbul'un kurtarılması olduğunda, milletvekillerimizle, başkanlarımızla ortak akılda birleşecek ortamları oluşturuyoruz. Bu noktada dönüşümün yürütücüsü olan belediyelerimize; tarih, vicdan ve millet önünde büyük vazifeler düşmektedir. Belediyelerimizden artık deprem tehdidine odaklanmalarını, dönüşümü ilk gündem haline getirmelerini, korumakla mükellef olduğumuz annelerimiz ve çocuklarımız adına bekliyoruz.

Değerli Milletvekilleri

Türkiye Cumhuriyeti; milletimizin canını, malını, istikbalini kutsal görür. Milletimizin her bir ferdinin güvenli bir yuvada yaşama hakkına, acilen yerine getirilmesi gereken bir vazife olarak bakar. Bu şuur; binlerce yıllık "müşfik devlet" anlayışımızın bir tezahürüdür. Bugün bu duruş, **"ev sahibi olmayan tek bir dar gelirli kardeşimiz kalmayacak"** iddiasını cesaretle ortaya koyan AK Parti hükümetleriyle birlikte yeniden ete kemiğe bürünmüştür. Dünyada çok az devletin başarabileceği bir **"Sosyal Konut Seferberliğini"** yıllardır sürdürüyoruz. Sosyal devlet anlayışını yıllarca süregeldiği gibi lafla veya sözle değil; Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, doğrudan doğruya icraatla gösteriyoruz.

Uşak - Ulubey

Kırklareli - Hamidiye

Bizden önce düşe kalka ilerleyen Toplu Konut İdaresini canlandırarak; 21 yılda 3 Trilyon lira yatırım yapmış, 1 milyon 462 bin sosyal konut ve 46 bin sosyal donatıyı **"5 milyon dar gelirli vatandaşına"** sunmuş olmanın bahtiyarlığını yaşıyoruz.

Ama durmuyoruz! Bugün 81 ilin tamamına yayılan tam 1.210 şantiyede, 312 bin yuvamızın, park, bahçe, cami, okul ve sosyal donatımızın inşasını da aşkla sürdürüyoruz. 2024 yılında; 130 bin konutun ihalesini, 34 bin evin satışını ve 52 bin evin teslimini tamamladık. Şu anda; 50 ve 100 bin Sosyal Konut Projelerindeki konutlarımızı, depremin getirdiği yüksek maliyetlere ve zorluklara rağmen büyük oranda bitirdik. **İlk kez buradan ifade ediyorum.**

250 bin sosyal konut kampanyamızda, şu anda 88 bin konutumuzun inşasına başladık, Toki'mizin 2 gün önce açıkladığı ihale takvimine göre tüm inşaatlarımızı başlatacağız, milletimize verdiğimiz sözü tutacağız!

Zonguldak - Gökçebey Bakacakkadı

Ankara - Nallıhan

İzmir - Çeşme

Yine İlk Evim Arsa Projesi kapsamında; 694 ilçede taleplerimizi topladık. 2025 yılı Temmuz ayına kadar da tahsis süreçlerini tamamlayacağız. 81 ilimizi ziyaret ediyoruz. Her ziyaretimizde, milletimiz bize sosyal konut beklentisini ifade ediyor. Ben de yine ilk kez Gazi meclisimizden milletimize ilan ediyorum. 2025 yılı sonu itibariyle, 81 ilimizi kapsayan yeni bir sosyal konut kampanyasını daha başlatacağız! Cumhurbaşkanımızın ifadeleriyle; "Son dar gelirli kardeşimizi de devlet güvencesiyle ev sahibi yapana kadar, yuva kurmaya devam edeceğiz!"

Değerli Milletvekilleri

Milletimiz; tarihiyle, mazisiyle, kültürüyle yaşayan bir millettir. Bugün, tarihimizin izleri; 81 şehrimizin hepsinin kalbinde yer alan meydanlarda, merkezlerde olanca ihtişamıyla durmaya devam etmektedir. Bakanlık olarak; tarihi meydanlarımızın ihyasına; milletimizin yaşam kalitesi, şehir silüeti, kent ekonomisi açısından ayrı bir özen gösteriyoruz.

45 ilimizde bulunan 80 tarihi meydanımızı; Türkiye Yüzyılı iddiamıza yaraşır bir titizlikle ihya ediyoruz.

Mutlaka burada da gidip görenlerimiz olmuştur.

Erzurum Kale Etrafı Eski Hali

Erzurum Kale Etrafı Yeni Hali

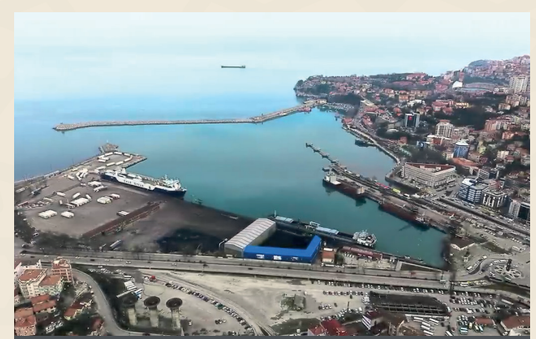
Zonguldak Lavuar Eski Hali

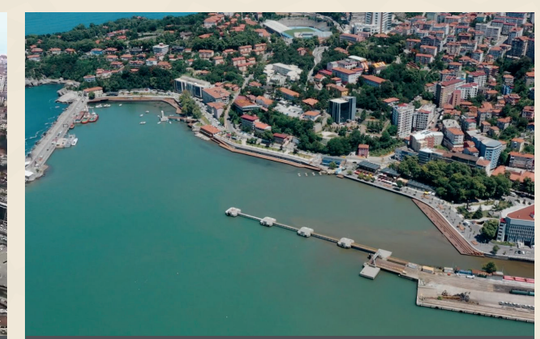
Zonguldak Lavuar Yeni Hali

KONYA TARİHİ KENT MEYDANI

Konya'mızda Mevlâna Meydanı'nı, Selçuklu ve Osmanlı'nın mimari izleriyle, esnafımızın en rahat şekilde istifade edebileceği dükkânlarıyla birlikte tamamladık, şehre çok kıymetli bir cazibe alanı kazandırdık.

Eski Hali

Yeni Hali

Eski Hali

Yeni Hali

Eski Hali

Yeni Hali

Yeni Hali

BURSA TARİHİ KENT MEYDANI

Bursa'mızda, halkımızın büyük beğenisini alan, Ulu Cami'mizin de içinde bulunduğu Tarihi Çarşı ve Hanlar Bölgesi ihya projemizi tamamladık.

Bursa Ulu Camii ve Etrafı Eski Hali

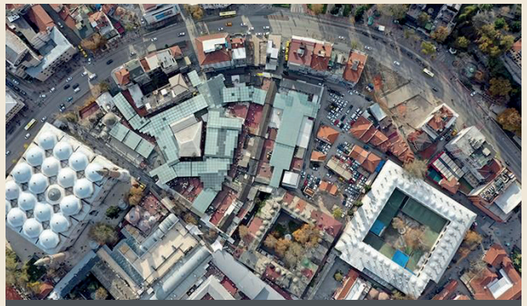

Bursa Ulu Camii ve Etrafı Eski Hali

Yeni Hali

Yeni Hali

Yeni Hali

BİTLİS TARİHİ KENT MEYDANI

Selçuklu şehri Bitlis'imizin tarihi kent meydanını, köprülerini, hanlarını, medreselerini; muhteşem bir törenle tarih sahnesine yeniden çıkardık.

Eski Hali

Eski Hali

Yeni Hali

Yeni Hali

Balıkesir'imizde Zağnos Paşa camii çevresini, yine Zonguldak ve Sinop'taki meydanlarımızı ihya ederek; tarihi, yeşili, maviyi yeniden kucaklaştırdık.

Balıkesir Zağnos Paşa Camii Çevresi - Eski Hali

Balıkesir Zağnos Paşa Camii Çevresi - Yeni Hali

Edirne'mizde, Selimiye Camiimizin çevresini eski ihtişamına yeniden kavuşturduk. Kaleiçi Mevkii ile Babademirtaş'taki yapıların restorasyonlarını da ekleyerek ihya projemizi genişletiyoruz.

Gazi Başkentimizde; Ayaş Camiatik tarihi kent meydanı ve Kalecik Kalesi'nin eteklerindeki tarihi bölgeyi; Hergelen Meydanı, Samanpazarı Meydanı ve çevresini tescilli yapılarıyla birlikte ihya etmeye devam ediyoruz.

TBMM'nin hemen yanında, Kızılay meydanının bitişiğinde yer alan Saraçoğlu Mahallemizi; Ankara'mızın şanına yakışır bir mekân haline getirdik. Bu muhteşem eseri engellemek için türlü yola başvuranların bile, o güzel mekânları keyifle gezdiklerini görmekten de ayrı bir mutluluk duyduğumu ifade etmek isterim. Buradaki vekillerimizin ve Ankara'lıların mutlaka ziyaret etmesini de ayrıca tavsiye ederim.

Ankara Saraçoğlu Eski Hali

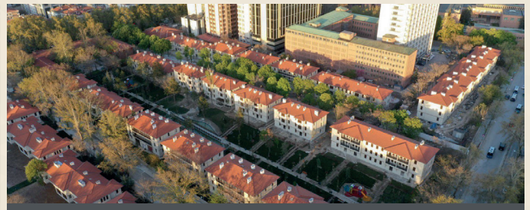
Ankara Saraçoğlu Yeni Hali

Ankara Saraçoğlu Yeni Hali

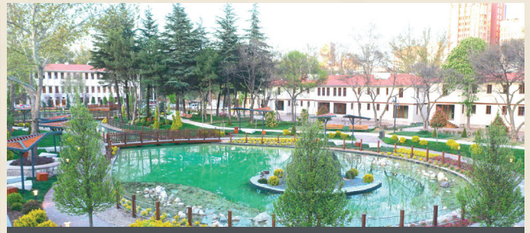
Ankara Saraçoğlu Yeni Hali

Rize Merkez'deki meydan projemizi; içerisindeki kültür, peyzaj ve yürüme alanlarıyla birlikte hizmete aldık. Trabzon'daki Çömlekçi projemizin ilk etabını tamamladık.

Trabzon - Çömlekçi Mahallesi

Rize - Çarşı Mahallesi

Sur'u, Şırnak ve Mardin'deki kent merkezlerimizi; milli birliğimizin simge mekânları olarak yeniden kardeşlerimize armağan ettik.

Ben tüm bu ihya projelerimizin; milletimiz için hayırlı olmasını diliyorum.

Diyarbakır Sur Eski Hali

Diyarbakır Sur Yeni Hali

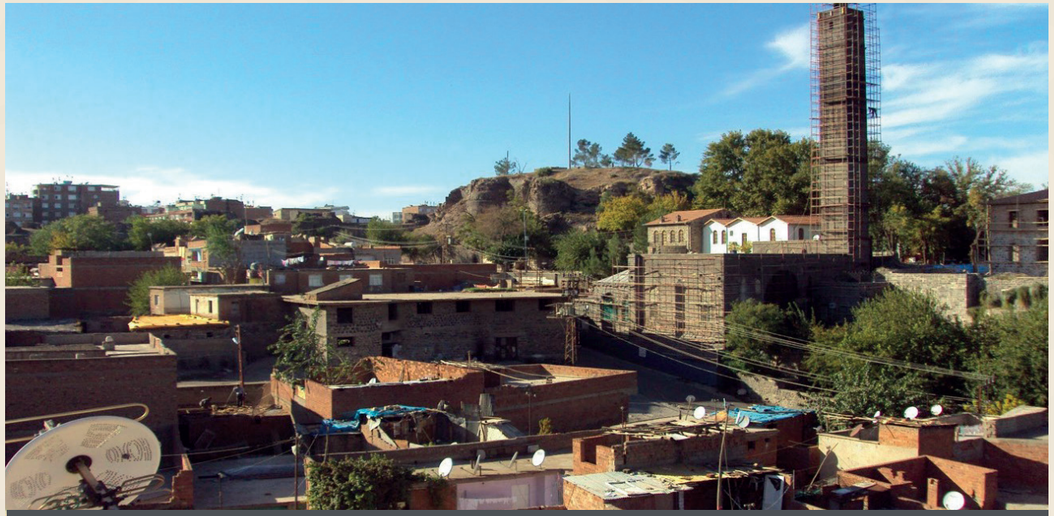

Diyarbakır Sur Eski Hali

Diyarbakır Sur Yeni Hali

Değerli Milletvekilleri

Şehirlerimiz 1950'lerden bu yana devam eden göçle, çarpık şekilde büyüdü. Dün, şehrin sınırlarında kurulan sanayi alanlarımızın tamamı, maalesef bugün şehirlerimizin merkezinde kaldı. Biz, tüm bu sanayi alanlarımızı şehrin dışına taşımayı; ekonomimiz, iş gücümüz, esnafımız ve çevremiz açısından çok önemsiyoruz. 10 ilimizin çeperlerinde geliştirdiğimiz 7 bin 300 sanayi dükkanı projemizin 6 binini tamamladık.

Bu yılın sonuna kadar; Samsun Toybelen, Konya Karatay, Bolu Merkez ve Ankara Hurdacılar sitelerini tamamlayarak esnafımıza teslim edeceğimizin müjdesini buradan veriyorum.

Samsun Toybelen Sanayi Sitesi

İstanbul Gıda Toptancılar Sanayi Sitesi

Aksaray Sanayi Sitesi

Bolu -Besob Sanayi Sitesi

Değerli Milletvekilleri

Ortak evimiz dünya; yüce dağları, uçsuz bucaksız vadileri, milyarlarca insana bereket sunmuş ovalarıyla;

%70'ini kaplayan ve içinde milyonlarca canlıyı yaşatan okyanuslarıyla; içerisinde bitmek tükenmek bilmeyen nimetleriyle insan için yaratılmıştır.

Bizim medeniyet anlayışımız; dünyanın sağlığını, doğanın muhafazasını; insani ve vicdani bir sorumluluk olarak görmektedir. Her platformda; insanlığa daha adil bir dünyayı teklif ediyor; iklim krizinin etkileriyle boğuşan dünyamız için küresel işbirliğini, özverili ve vicdanlı bir dayanışmayı en yüksek sesle dile getiriyoruz. Bugün Dünya Meteoroloji Örgütü'ne kulak verdiğimizde, son 50 yılda hava, iklim veya su ile bağlantılı 11 binden fazla afetin yaşandığını duyarız. 2 milyonun üzerinde can kaybının, 3,64 trilyon dolarlık ekonomik kaybın olduğunu üzülerek görürüz.

İspanya

Polonya

Ülkemiz, Akdeniz Havzası'nda yer alması sebebiyle, iklim krizinin ağır neticelerinden etkilenmektedir. Kastamonu, Sinop, Bartın, Rize, Giresun ve Trabzon'daki sellerde, Antalya, Muğla ve son olarak İzmir'deki yangınlarda ve birçok afette canlarımızı kaybettik. Marmara Denizi'nde müsilajı, Orta Anadolu'da, Doğu ve Güneydoğu'da kuraklığı yaşıyoruz.

Bu gerçekler ışığında; iklim politikalarımızı belirledik, uyumu sağlamaya yönelik takvimimizi oluşturduk ve hedeflerimize sadık kalarak çalışıyoruz.

Giresun - Dereli

Antalya

Kastamonu

Sinop

*İlgili konu için hazırlanmış görüntüleri **Karekod**'u okutarak izleyebilirsiniz.*

SEL VE YANGIN AFETİ **ÇALIŞMALARI**

Sayın Cumhurbaşkanımız, 2053 Net Sıfır Emisyon ve Yeşil Kalkınma Hedefimizi dünyaya sundular. Biz de bakanlık olarak; 2024-2030 İklim Değişikliği Azaltım Stratejisi ve Eylem Planı'mızı süratle hazırladık. İnşallah; 2053 Net Sıfır Emisyon Hedefi Yol Haritamızı da; 3 gün sonra Bakü'de düzenlenecek olan COP29'da dünya kamuoyuyla paylaşacağız.

Hatırlayacaksınız, 2022 yılında İklim Şurası'nı yaptık. Orada, İklim Kanunu'na duyulan ihtiyacı çok net bir şekilde bir daha görme fırsatı bulduk. İklim kanunumuzun bu yıl içerisinde, bu salondaki siz değerli vekillerimizin de katkılarıyla kanunlaşarak yürürlüğe girmesini yürekten temenni ediyoruz.

İklim Kanunu'muz bizi güçlendirecek; biz de yeşil dönüşümü hızlandıracağız.

Dış ticarette rekabet gücümüzü artırmak için karbon fiyatlandırma ve Emisyon Ticaret Sistemimizi hemen hayata geçireceğiz.

Dış ticarette rekabet gücümüzü artırmak için karbon fiyatlandırma ve Emisyon Ticaret Sistemimizi hemen hayata geçireceğiz.

Yeşil yatırımlar için finansman mekanizmaları geliştirecek, 'Ulusal Yeşil Taksonomi' yönetmeliğimizi de 2025 yılında çıkaracağız. Çok önemli ve belirleyici bir çalışmamız daha olacak. O da şudur. 81 ilimizde, İklim Değişikliği ve Uyum Koordinasyon Kurullarımızı oluşturacak; Yerel İklim Değişikliği Eylem Planlarımızı tamamlayacağız. İklim krizini etkileme noktasında önemli bir alan olan Sanayi sektöründe atılımlar yapacağız. 2053 yılına kadar alüminyum sektöründe yüzde 75, çelikte yüzde 99, çimentoda yüzde 93 emisyon azaltımı sağlayacağız. Yine Enerji sektöründe, yenilenebilir enerjinin payını 2035'te yüzde 65'e yükselteceğiz.

Değerli Milletvekilleri

Dünyamızda, her 10 dakikada toplam 5 bin 900 ton plastik atık oluşmaktadır. Yani 10 dakikada 370 ton atık okyanuslara karışıyor. 20 deniz kuşu ve 2 kaplumbağa ölüyor. 77 hektar ormanlık alan yok oluyor, 25 bin ton gıda çöpe atılıyor.

Bakanlık olarak; bu küresel israf ve tüketim çılgınlığına dair karşı adımlarımızı atıyor, Sayın Emine Erdoğan Hanımefendi'nin öncülüğündeki Sıfır Atık Seferberliğimizle çözüm bulmaya çalışıyoruz.

Gururla ifade etmek isterim ki Sıfır Atık artık, küresel bir çevre hareketi olmuş, 6 ayrı uluslararası ödüle layık görülmüştür.

81 ilimiz için "Sıfır Atık Yönetim Sistemi Planı" mızı hazırladık. 193 bin binada; sıfır atık yönetim sistemini kurduk. Toplam 60 milyon ton atığı geri kazandık. Yüzlerce okul, binlerce kilometre yol, onlarca hastane yapılabilecek olan tam 185 milyar lira gibi devasa bir bütçeyi ekonomimize kazandırdık. Daha da önemlisi; tam 498 milyon ağacın kesilmesinin ve 5,9 milyon ton sera gazı salımının önüne geçtik. Bu güzel tabloyu belediyelerimizle birlikte hayata geçirdik.

Son 22 yılda, 25 bin 950 adet çevre yatırımına, hiçbir belediye ayrımı gözetmeksizin 58 Milyar lira destek verdik.

Şu anda da; yerel yönetimlerimizin çevre, sıfır atık ve iklim projelerine en büyük destekleri vermeye devam ediyoruz.

22 YILDA 25 BİN 950 Çevre Yatırımı

58 MİLYAR TL DESTEK VERDİK

Şimdi yeni dönemde çok kıymetli bir adım daha atacağız. 7 bölgemizde, Sıfır atık pilot ilçelerimizi belirleyeceğiz.

Depozito Yönetim Sistemimizin makine ve altyapı kurulumunu, 2025 yılı sonuna kadar yapacak, ülke genelinde uygulamaya geçeceğiz.

2017 yılında %13 olan geri kazanım oranımızı; 2024 yılı itibariyle, %35'e çıkardık; inşallah daha çok çalışarak 2035 yılında %60'a çıkaracağız.

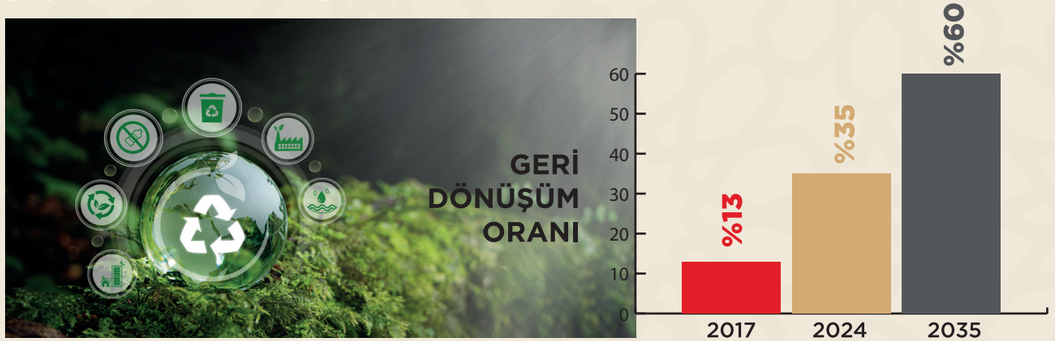

Değerli Milletvekilleri

Türkiye'nin menfaatlerini müdafaa etmek yerine, Mavi Vatan'ımıza "masal" diyenlere aldırmadan; tüm denizlerimizi Sıfır Atık Mavi Projemizle koruyoruz. Marmara Denizimizde yaşanan müsilajla beraber, izleme noktamızın sayısını 150'ye çıkardık.

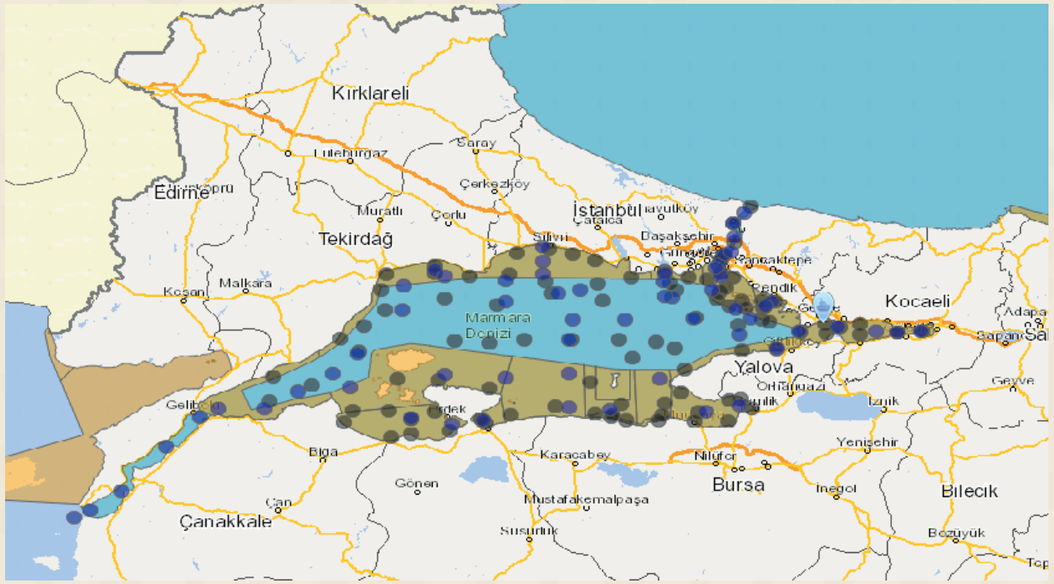

İZMİT KÖRFEZİ TEMİZLİĞİ ÇALIŞMALARI

*İlgili konu için hazırlanmış görüntüleri **Karekod**'u okutarak izleyebilirsiniz.*

Şu anda İzmit körfezimizde; Avrupa'nın en kapsamlı çevre ve denizcilik projesini titizlikle yürütüyoruz.

İZMİR KÖRFEZİ TEMİZLİĞİ ÇALIŞMALARI

*İlgili konu için hazırlanmış görüntüleri **Karekod**'u okutarak izleyebilirsiniz.*

Biliyorsunuz İzmir Körfezi'mizde yaşanan balık ölümleri, milletimizin gündemine oturdu. Biz de saha incelememizi tamamladık. İzmir Körfezi'mize ve Mavi Vatan'ımıza dair sayısız çalışma yapan bilim insanlarımızdan oluşan İzmir Körfezi Bilim Kurulu' muzu kurduk. Ben, Körfeze dair hedeflerimizi anlatacağım ama öncelikle sizlere bir şey göstermek istiyorum

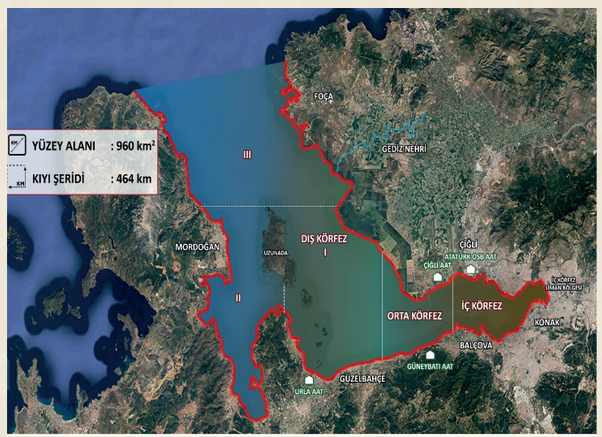

Ben bugün; İzmir Körfezi'nden aldığımız bir şişe deniz suyu numunesini yanımda getirdim.

Bu suyu, İzmir Körfezi'ndeki kirliliği görmekten imtina eden, bu acı tablo karşısında tek bir açıklama dahi yapmayan siyasilere; denizin kirliliğini daha iyi anlatmak için getirdim.

Artık İzmir körfezimizde büyük bir çevre felaketi yaşandığını, Körfezin içindeki tüm canlılarla birlikte can çekiştiğini, her saat başı binlerce balığın öldüğünü görmenin vakti gelmiş, hatta geçmiştir. **Millet önünde soruyorum!** Şu kirliliğin olduğu bir denizde balıklar yaşayabilir mi? Bu kokunun olduğu bir denizin kıyısında, insanlar rahatça hayat sürebilir mi?

Şu anda bu su numunesi içerisinde, atık su kaynaklı amonyak miktarı, olması gerekenden tam 50 kat daha fazladır! Oksijen seviyesi sıfırdır sıfır!

Bunun nedeni, artık 85 milyonun malumu olduğu gibi, İzmir'in atıksularını arıtmayan, pis suları doğrudan Körfez'e döken, körfezi bir foseptik çukuru gibi kullanan İzmir Büyükşehir Belediyesi'dir. Bugüne kadar çözüm için hiçbir adım atmayan yönetim anlayışıdır.

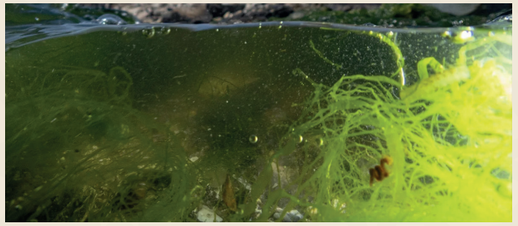

Biz bu sorunu çözmek adına; 15 maddeden oluşan "İzmir Körfezi Acil ve Kısa Vadeli Eylem Planı" mızı milletimizle paylaşmış durumdayız. Orta ve uzun vadeli eylem planlarımızı da çok yakında açıklayacağız. Ve altını çiziyorum, bu işin takipçisi olacağız.

İzmir Körfezi'nin, umursamaz ellerde heba olmasına, "her seçim öncesinde Körfez'de kulaç atacağız deyip tek bir olumlu adım atmayan zihniyete" müsaade etmeyeceğiz. Ben Çevre Bakanı olarak diyorum ki; bunu herkes not alsın, **o Körfez bi zahmet temizlenecek.**

Büyükşehir Belediyesi bi zahmet sorumluluklarını yerine getirecek. Yapması gerekenleri yapacak. İlgili herkese vazifelerini hatırlatmaya, İzmir halkı ve milletimiz adına devam edeceğiz.

MAPA-ŞAMANDIRA İLE DENİZLER HALKINDIR

*İlgili konu için hazırlanmış görüntüleri **Karekod**'u okutarak izleyebilirsiniz.*

Mavi Vatan'ımızın 50-100 yıllık temiz geleceğini garanti edeceğine inandığımız Mapa-Şamandıra Projemize de başladık. Fethiye-Göcek Özel Çevre Koruma Bölgemizde pilot uygulamamıza bu yıl içerisinde başlayacağız.

Projemizle; tekne ve yatların koylarımızda, kontrollü şekilde konaklamalarını sağlayacağız. Atıkların denize deşarjını önleyecek; deniz canlılarını koruyacağız. Başarımızı ölçecek, eksik yönlerimizi giderecek ve en kısa süre içerisinde aynı uygulamayı, tüm denizlerimize yayacağız.

Her biri birer temiz su kaynağı olan; iklim düzenleyici rolüyle çok yüksek faydaları olan göllerimizin üzerine titriyoruz.

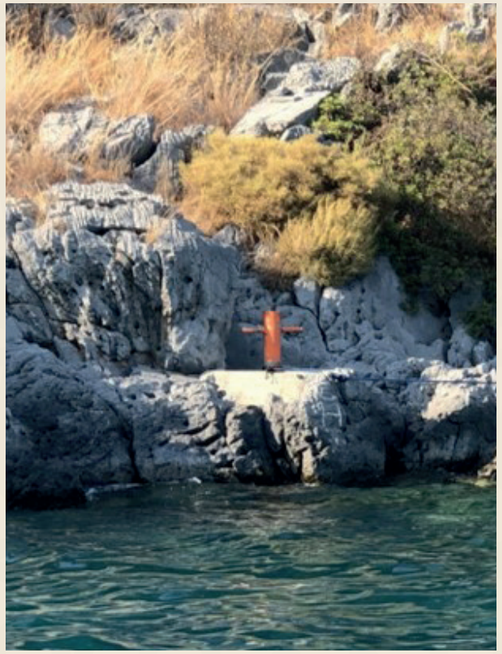

İlgili konu için hazırlanmış görüntüleri **Karekod**'u okutarak izleyebilirsiniz.

VAN GÖLÜ HAVZASINI KORUMA

"Van Gölü Havza Koruma Eylem Planı ve Uygulama Programı" çalışmalarımıza devam ediyoruz. Bugüne kadar Van ve Tatvan sahilinden milyonlarca metre küp çamur çıkardık ve bertaraf ettik.

İlgili konu için hazırlanmış görüntüleri **Karekod**'u okutarak izleyebilirsiniz.

EĞİRDİR GÖLÜ KORUMA PROJESİ

Kesin korunacak hassas alan ilan ettiğimiz Eğirdir Gölü'ne hem can suyu veriyor, hem de çamur temizliğini yapıyoruz.

AYDER VE UZUNGÖL KORUMA PROJESİ

*İlgili konu için hazırlanmış görüntüleri **Karekod**'u okutarak izleyebilirsiniz.*

Ayder ve Uzungöl'de tarihimizin en titiz doğa koruma projelerini yürütüyoruz. 27 Temmuz'da Cumhurbaşkanımızın teşrifleriyle Ayder'imizi yeni yer altı otoparkı, termal ve apart otelleri, seyir terası ve çevre düzenlemeleriyle; doğal güzelliklerini koruyarak yarınlara taşımanın mutluluğunu yaşadık.

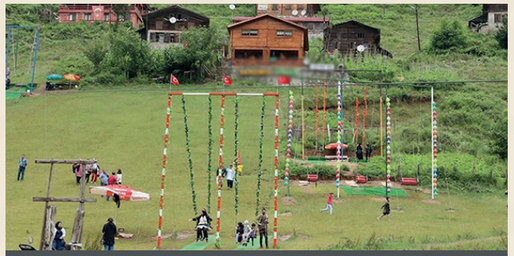

Ayder Yaylası Eski Hali

Ayder Yaylası Yeni Hali

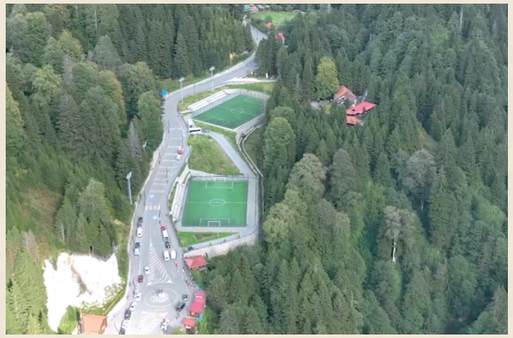

Ayder Yaylası Oteller

Ayder Yaylası Seyir Terası

Ayder Yaylası Yeni Otopark Alanı

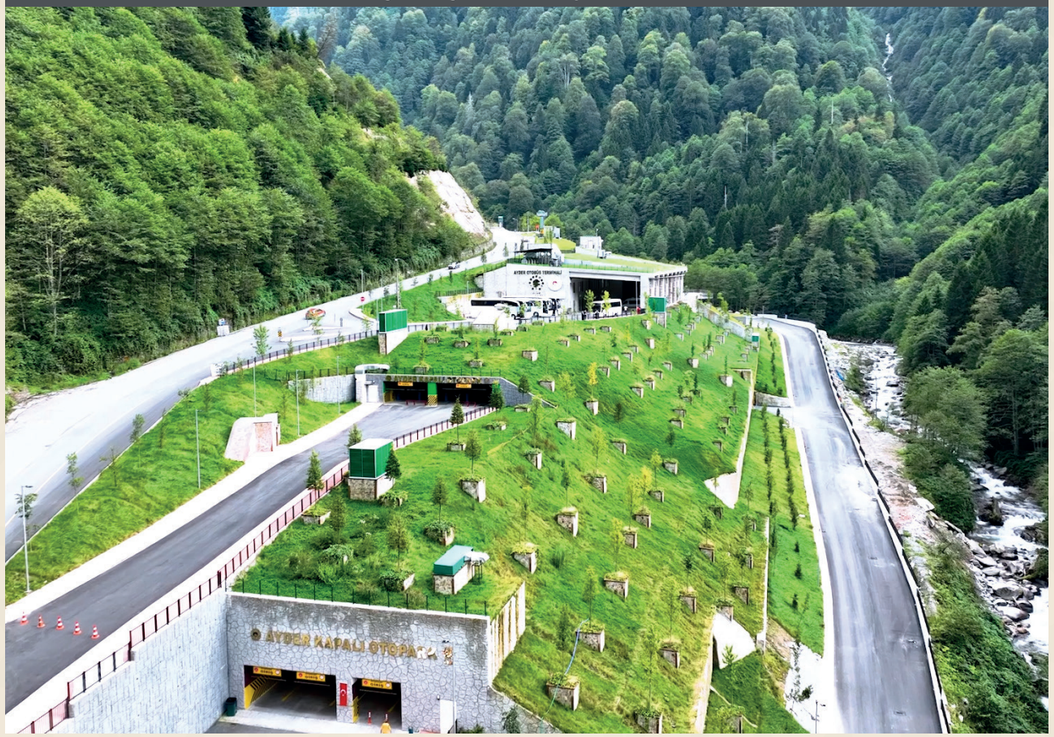

Şimdi de inşallah; Uzungöl'deki projemizi tamamlayarak; vatandaşlarımızın; yürüyüş ve bisiklet yollarında, kaçak yapılaşmanın tamamen yok edildiği bir ortamda huzurla gölümüzden istifade etmelerini sağlayacağız.

Uzungöl Rehabilitasyon ve İyileştirme Projesi

Uzungöl Rehabilitasyon ve İyileştirme Projesi

Uzungöl Rehabilitasyon ve İyileştirme Projesi

Uzungöl Rehabilitasyon ve İyileştirme Projesi

Uzungöl Rehabilitasyon ve İyileştirme Projesi

81 İLDE 81 MİLYON m² MİLLET BAHÇESİ YAPIYORUZ

*İlgili konu için hazırlanmış görüntüleri **Karekod**'u okutarak izleyebilirsiniz.*

Değerli Milletvekilleri

Yeşil Şehir Vizyonu'muzun en önemli adımı Millet bahçelerimizdir. Millet bahçelerimizle; insanımızın doğayla iç içe olmasını sağlamaya; bahçelerimizde tarihi, doğal ve kültürel değerlerimizi yansıtmaya; her yeni bahçemizle yeni bir deprem toplanma alanı kazandırmaya azimle devam ediyoruz. 81 ilimizde 81 milyon metrekare yeşil, sağlıklı yaşam alanı hedefiyle yola çıktık.

Bugün, hedefimize ulaşmamıza çok az kaldı. Şu anda 77 milyon metrekare alana yayılan tam 521 millet bahçesi projemiz bulunuyor. Geçtiğimiz haftalarda, Bağcılar'da İstanbullu hemşerilerimize armağan ettiğimiz bahçemizle birlikte, 32 milyon m2 alanda toplam 274 millet bahçesini tamamladık. 45 milyon m2 alanda 247 millet bahçesinin çalışmalarına devam ediyoruz. İstanbul'un fethinin 569. Yılında ilk fidanlarıyla buluşturduğumuz Atatürk Havalimanı Millet bahçemizin kalan tüm etaplarını hızla tamamlayarak, milletimiz birlikte coşkuyla açacağız.

Bursa - Vakıfköy Kent Parkı Millet Bahçesi

İstanbul - Pendik Millet Bahçesi

Ankara - Başkent Millet Bahçesi

Manisa- Gümüşçayı Masal Ormanı Millet Bahçesi

Trabzon - Akçaabat Millet Bahçesi

Eskişehir - Recep Tayyip Erdoğan Millet Bahçesi

KORUNAN DOĞAL ALAN BÜYÜKLÜĞÜNÜ ARTTIRIYORUZ

*İlgili konu için hazırlanmış görüntüleri **Karekod**'u okutarak izleyebilirsiniz.*

İklim krizine karşı yutak alanlarımızı artırmak için korunan doğal alan büyüklüğümüzü artırıyoruz. Türkiye'nin korunan alan büyüklüğünü %6'dan %13,2'ye yükseltmiş durumdayız. Bu oranı, OECD ortalaması olan %17'ye ve daha da üzerine çıkarma noktasında azimliyiz.

Beyşehir Gölü

Foça

Gökova

Karaburun-Ildır Körfezi

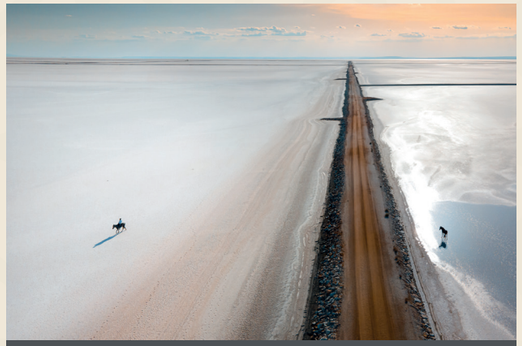

Tuz Gölü

Yassıca Adaları

Patara

Yine, 3.000 km bisiklet yolu projemizde de hız kesmiyoruz. Bugün yaklaşık 2000 km bisiklet yolunu, vatandaşlarımıza sunduk.

Sayın Başkan,

Değerli Milletvekilleri

İller Bankası aracılığıyla yerel yönetimlerimizin ihtiyaçları için; içme suyundan atık suya, katı atıktan yenilenebilir enerjiye kadar 701 milyar lira tutarındaki 9 bin projeyi hayata geçirdik. Yatırım bedeli 22,4 milyar lira olan 230 projemize devam ediyoruz.

İLLER BANKASI DESTEĞİ **701 MİLYAR TL**

Şimdi vereceğim karşılaştırmalar, Türkiye'nin çevrede nereden nereye geldiğini görmemiz açısında çok değerlidir. 2002 yılında 145 atıksu arıtma tesisi ile belediye nüfusunun %35'ine atıksu arıtma hizmeti veren bir Türkiye'den,

2024 yılı itibarıyla atıksu arıtma tesisi sayısı 1231'e yükselmiş bir Türkiye'ye ulaştık. Hizmet verilen belediye nüfusunda %90.7 gibi bir orana eriştik.

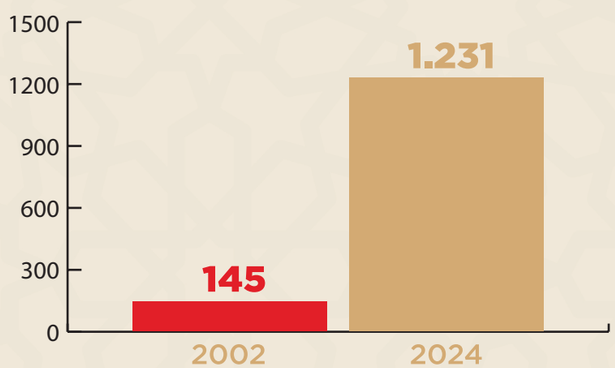

Van Gölü Atıksu Arıtma Tesisi

Erzincan Atıksu Arıtma Tesisi

Konya - Meke

Bursa

Dahası da var! 2002 yılında 15 olan katı atık düzenli depolama tesisi sayımızı, 8 Kasım, yani bugün itibarıyla 94'e ulaştırdık. Bu tesislerle, 1.248 belediyede nüfusumuzun %94,5'ine hizmet verir hale geldik. Üstelik bu alanlarda sadece atığı depolamıyoruz. Geri kazanım ön işlem tesislerini yapıyor, atığı paraya dönüştürüyoruz.

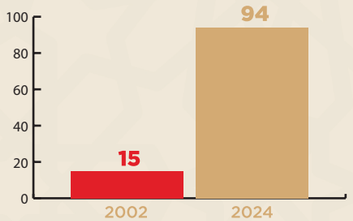

Bursa Katı Atık Tesisi

Aksaray Katı Atık Tesisi

Samsun Katı Atık Tesisi

Konya Katı Atık Tesisi

Vatandaş ile devlet arasında tek bir mülkiyet sorunu bırakmama konusunda da kararlıyız. Bunun için, 2B arazileri ile Hazineye ait tarım arazilerinin satışında 2024 yılında **30 bin** olmak üzere toplam **1 milyon 77 bin hak sahibine** tapularını teslim ettik. 86 bin 934 çiftçi kardeşimize, ecrimisil olarak ödediği bedelin yarısı üzerinden, kullandıkları arazileri kiraladık. Tarım ve hayvancılığımıza katkı sağladık.

Ülke olarak her geçen gün çok daha fazla kuvvetli meteorolojik hadise ile karşı karşıya kalıyoruz. Bunun için de; **2002 yılında 31 olan Otomatik Gözlem Sistemleri sayısını, 2024 yılında 2 bin 58 adede ulaştırdık.**

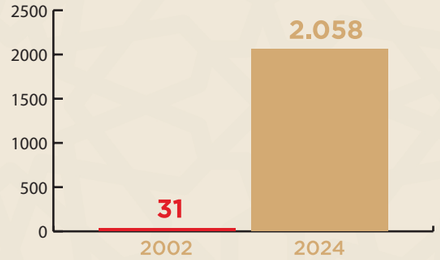

Meteorolojik mobil erken uyarı sistemlerimiz, milletimizin can ve mal emniyetini sağlamaya devam ediyor.

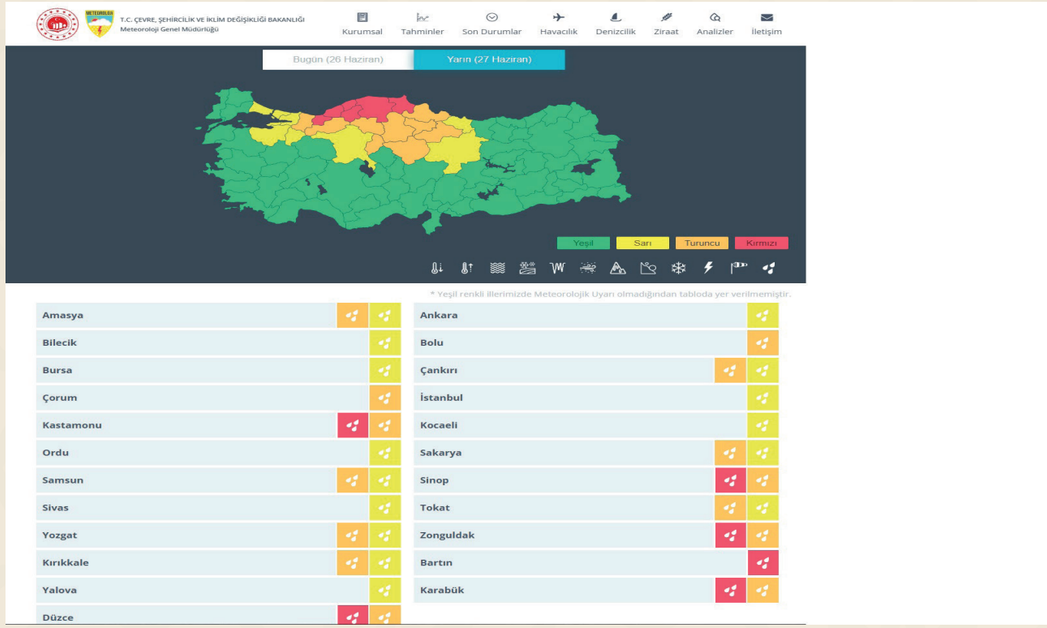

Çölleşme ve erozyonla mücadele çabalarımız da devam ediyor. Sadece 2024 yılı itibariyle 496 adet ağaçlandırma, erozyon, sel, çığ ve heyelan kontrolü projesi hazırladık. Bunlara ilaveten; toplam 56 projemizi daha yapıyoruz.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğümüzle, akıllı şehirlerin temel ihtiyacı olan 3 Boyutlu Kadastro çalışmalarına başladık. 2026 yılı içerisinde bütün illerimizde tamamlayacağız. 3 Boyutlu Şehir Modelleri ve Arazi Kullanım Kararları ile birlikte; şehir planlarından arazi yönetimine, afet yönetiminden kentsel dönüşüme ve enerji verimliliğine kadar birçok konuda verimliliğimizi arttıracağız.

Tam bu noktada, vatandaşımızı son derece rahatlatacak **yeni uygulamalarımızı ve mevzuat değişikliklerimizi,** ilk kez buradan paylaşmak istiyorum.

Birincisi; Gayrimenkul sektöründe vergi adaletinin sağlanması, kamu gelirlerinin artırılmasına dair çalışmamıza başladık. İnşallah 2026 yılında tüm ülke genelinde tamamlayacağız. Böylece tüm kamusal işlemlerde rayiç bedeller yerine gerçek değerlerin kullanılmasını sağlamış olacağız.

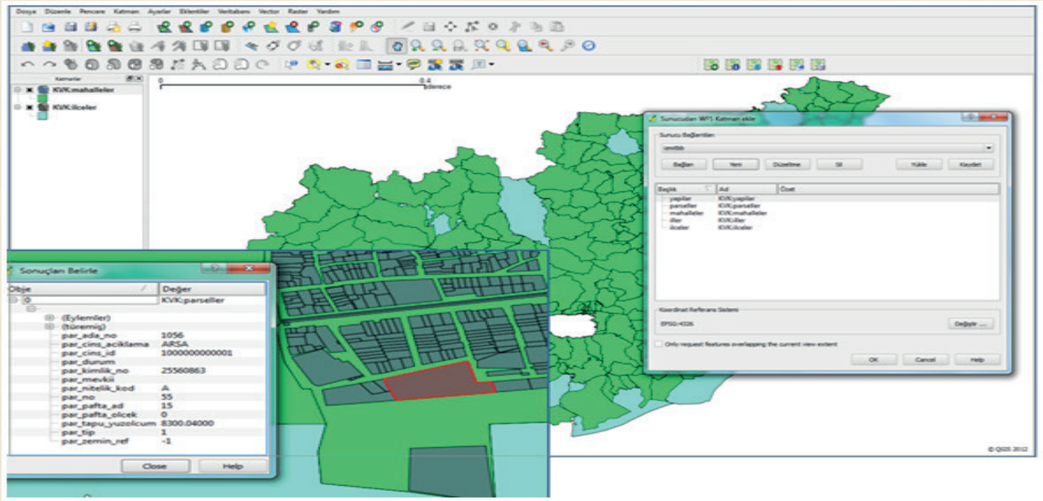

Yine; Belediyelerin Kamu Ortaklığı Payı ve imar hakkı transferi ile ilgili düzenlemeler üzerinde çalışıyoruz. Buna göre; KOP alanlarındaki imar hakkını başka bir imar adasına aktaran; mağduriyet yaşayan vatandaşlarımızın ve Belediyelerimizin sorunlarını çözen adımımızı çok yakında açıklayacağız. Diğer taraftan imar hakkı aktarımının sertifikalaştırılması yani menkulleştirilmesi için de çalışmalarımızı tamamlayarak milletimize sunacağız.

Ve ayrıca; apartman ve sitelerde, ortak alanların ve ortak giderlerin nasıl yönetileceği konusunda; gerek kat maliklerinin, gerekse hizmet sunucusu şirketlerin sorunlarına çözüm bulacak olan mevzuat çalışmamızı tamamlamak üzereyiz, inşallah bu yıl içinde milletimize arz edeceğiz. Planlı alanlar imar yönetmeliğimizi de güncelliyoruz. Yerleşim alanlarında elektrikli araçlar için şarj ünitelerinin kurulumunu kolaylaştırıyoruz. Site ve apartman otoparklarında şarj ünitelerinin kurulumu için zorunlu olan elektrik tesisatı artık ruhsata tabi olmayacak.

Yine; kamuya ait ve yeni yapı ruhsatı alınacak 10 bin metrekare ve üzerindeki sağlık, eğitim ve hizmet binaları için Yeşil Sertifika alınmasını zorunlu hale getiriyoruz. Belli büyüklük ve tipteki kamu binaları ve özel binalarda yağmur suyu ve gri su sistemlerinin kurulumu artık zorunlu olacak. Bu sayede her 1,5 yılda, Mogan Gölü kadar sudan tasarruf etmeyi hedefliyoruz. Bu kararlarımız da ülkemiz için hayırlı olsun diyorum.

Sayın Başkan,

Plan ve Bütçe Komisyonunun Değerli Üyeleri,

AK Parti iktidarlarıyla geçen 22 yılda, tek bir an bile durmadık, dinlenmedik. Cumhuriyetimizin ruhuna yakışır bir üslup ve özveriyle çalıştık. Bugün hamdolsun 81 ilimizde, ilçelerimizde, köylerimizde; hep birlikte attığımız imzalarımız var, hizmetlerimiz var. Ben her zaman ettiğim bir duayı ederek sözlerimi sonlandırmak istiyorum. Cenab-ı Allah'a bizi bu aziz millete hizmetkâr kıldığı için sonsuz şükürler ediyorum.

İnşallah bundan sonra da; Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde milletimize hizmet etmeye aşkla, azimle, kararlılıkla, millet sevdasıyla devam edeceğiz. Ben, değerli komisyon üyelerimize, milletvekillerimize ayrı ayrı teşekkür ediyor, toplantımızın ülkemiz, milletimiz ve geleceğimiz için hayırlı olmasını diliyorum. Sizleri bir kez daha saygıyla selamlıyorum.

CO2
www.csb.gov.tr
csbgovtr
cevrevesehircilikbakanligi
cevre_sehircilik_bakanligi